

Å forkynne til diakoni

Av høgeskolelektor Alf B. Oftestad

Vår lutherske kirke er en Ordets kirke. Kirken er et munnhus og ikke et pennhus, sier Luther. Hvor Guds Ord ikke blir forkynt, er det bedre at man hverken synger eller leser, eller i det hele tatt kommer sammen, sier vår Kirkefader også.

Det er forkynnelsen av Ordet som like fra reformasjonstiden har vært vår kirkes fremste kjennetegn. Kan hende, vil noen si, på bekostning av andre sider ved gudstjeneste og menighetsliv. Men la nå ikke det omvendte skje, — at prekenen erstattes av andre kommunikasjonsformer (f.eks. kirkespill, pantomime, ulike samtaleformer).

Da vi tilhører denne vår tradisjon, har vi også fremhevet vitnesbyrdet hos enhver kristen. Og i de fleste lutherske miljøer venter man at en fast medarbeider, diakon (isse), menighetssekretær skal kunne holde en andakt, og legge frem de grunnleggende sannheter i kristentroen. Dessuten er det viktig å fremheve at i denne Ordets kirke har diakonien en sentral oppgave, nemlig å holde Ord og gjerning sammen. Vitnesbyrdet og gjerningen må ikke spilles ut mot hverandre slik det altfor ofte skjer.

Den mest alminnelige måten i mange av våre tradisjonelle sammenhenger, er å prioritere evangelieforkynnelsen fremfor de gode gjerninger. Sant nok sier man at det er forkynnelsen som leder til omvendelse og tro. Gjerningen har nok i vår reformatoriske arv kommet på den negative siden — den polemiske side. Evangelisten har tatt diakoniens plass. Og det førte igjen til at

man skilte ånd og materie, sjel og legeme, teori og praksis, lære og liv, forkynnelsen og sakramenter. Det hele ble løftet opp i et «lufttomt rom» og ble abstrakt. Kristentroen ble et blodfattig livssyn, noe inderlig og «åndelig», og menigheten mistet karakteren av å være en konkret helhet og ble bare en samling av enkeltmennesker. Den ble dessuten en ord-kirke og et skolehus hvor man talte og lærte uten å gi folk konkret hjelp til å leve kristendom med støtte i et praktisk omsorgsarbeid.

Den andre avsporing som nok er mest aktuell i dag, forholder seg mer eller mindre polemisk til prekenen. Det prekes for mye, sier man gjerne, og i samme omgang fremholder man at nå må det handles. Vi kan ikke sitte stille å se på at verden lider nød, at folk sulter, at så mange lider urettferdig osv. Vi kan ikke bare tale, vi må nå handle, sier man. Men handlingsromantikk er like farlig som livsfjern teori. Vi må dessuten vite at den blotte og bare handling uten kontekst, uten sammenheng og stående alene,

er egentlig stum. Den baner nok vei, men evangeliet kan aldri fremstå i og gjennom våre handlinger. Det var bare Jesu liv og handling som var bærer av evangeliet, fordi Han selv var det frelsende evangelium. Men det er en kvalitetsforskjell på Han og oss. Vi kan bare peke på Kristus bort fra oss selv ved at Ordet og vitnesbyrdet lyder, uten dette sier gjerningen bare noe om den som utfører den.

Dessuten skal man vite at vitnesbyrdet om Kristus-evangeliet og forkynnelsen av Guds lov, gir gjerningen en norm og et korrektiv. Vitnesbyrdet i pakt med kirkens lære retter inn gjerningen — slik at ikke gjerning og det omsorgsarbeid som drives, blir slukt opp av det alminnelige helse- og sosialarbeid som kommunen driver.

Som diakon vet man at Ord og gjerning holdes sammen, slik som i Skriften og hos Jesus selv. Den legemlige hjelp og sjelens frelse var ett hos Jesus. Han forkynnte Ordet om frelse og gikk rundt og gjorde vel (Matt. 9,2). Syndsforlatelse og helbredelse knyttet han sammen (Mrk. 2,1-12). De første diakoner var også evangelister, Acta 6, Filip og Stefanus.

Diakonien skal altså holde sammen vitnesbyrdet og den konkrete handling. Samtidig skal ikke disse to ting gli over i hverandre. Forkynnelsen skal fortelle diakonien at frelse ikke må blandes sammen med helse, frihet, mentalhygiene osv. For når frelsen blir det samme som frihet fra sykdom, sult og undertrykkelse, så blir våre redningsaksjoner det samme som frelse.

Samtidig må diakonen vite at det å rekke et menneske et stykke brød, eller å hjelpe det vei gjennom samfunnets mangslungne byråkrati aldri kan erstatte forkynnelsen av evangeliet. Heller ikke omvendt: Det evangeliske vitnesbyrd kan heller ikke tre istedenfor den sosiale og økonomiske hjelp til et menneske i nød. Alt dette er og bør være klare forutsetninger når man skal forkynne til diakoni.

Hva er så en diakonal forkyn- nelse? dvs. en forkynnel- se som fremmer diakonien i menighe- tens liv. Det er altså slik at diako- nien må forkynnes frem, prekes frem. Først gjennom og ved an- dakter, foredrag, prekener, ved å forklare hva diakoni er, at det er en menighetens livsyttring — en menighetens omsorgstjeneste — at det er å bygge ut fellesska- pet, det åpne fellesskap hvor man hjelper menighetens lem- mer til å leve i og ved fellesska- pet. Kjærlighet gjør oppfinnsom. Forklare hva diakoni er, liksom man forklarer på tusen forskjelli- ge måter hva frelse er, treenighe- ten er hvem Kristus er, hva kir- ken er osv. Derfor må diakoni aldri i sak gjøres til noe ekstraor- dinært. Faren ved å ha en søndag kalt for diakoniens dag — er at det blir noe ekstraordinært iste- denfor noe organisk og naturlig tilhørende menighetens daglige liv fordi det er kirkens oppdrag gitt av vår Herre.

Derfor er en forkynnel- se som skal drive til diakoni, først og fremst lik all annen forkynnel- se, og som all annen forkynnel- se knyttet til Skriften — dvs. den kristne tro og lære. Den diakona- le forkynnel- se må være Skrift- tro. Så er det ikke bare såkalte diakonale tekster i Bibelen, det er like mye og like lite diakonale tekster som det er tekster om nattverd, dåp, menigheten osv. Selvom det også er klart at visse tekster fremhever visse sider av kristenlivet og kirkens liv mer enn andre og diakoni mer enn andre. En viktig målsetning: **La diakonien bli integrert i hele den**

kristne forkynnel- se. For hele Bi- belen handler om diakoni.

Men hva er så fundamentalt når man skal forkynne til diako- ni? Basis må være Jesus Kristus. Kristus må først bli din diakon forat du kan bli en diakon for andre (Rom. 15,8, Mrk. 10,42). Den klassiske oldkirkelige dia- konitekst om Marta og Maria (Luk. 10) forteller at Maria har valgt den gode del, som ikke skal tas fra henne. Vi må heller ikke i vår forkynnel- se til diakoni ta fra våre tilhørere den gode del. Teksten står foran den barmhjer- tige samaritan. Hviler jeg i rett- ferdiggjøring av tro, kan jeg rett tjene Jesus, altså ikke av egen kraft. For når jeg i Kristus blir frigjort, så blir jeg frigjort fra meg selv, — og ikke minst fra å **bekreft** meg selv ved å gjøre en masse. For det er Kristus som frelser, istandsetter og gir lyst, kraft og frigjørelse til tjeneste. Jeg får lov å tilhøre Han uten gjerning og uten å bekrefte meg selv, hverken overfor Ham, meg selv eller andre. Da først blir jeg frigjort og glad. Og den som skal tjene og utføre diakoni, gjør Kristus aller først frigjort og glad.

Så kan jeg da slippe å se på meg selv, eller bekrefte meg selv for jeg lever av nåde, ikke ved gjerninger. Og et menneske som lever av nåde, kan også helt være hos sin neste, behøver aldri an- stille seg, men er **bare** en synder frelst av nåde. Dette er også ba- sis for at en menighetenes om- sorg skal kunne fungere, at alle lever av nåde, at alle bekjenner sin synd og får tilgivelse. Først da kan man få bort all fariseisme og moralisme. Det blir et **åpent** fellesskap for alle og hvor alle er like. Man peker på Kristus som er vår diakon.

På dette grunnlag forkynnes det til diakonale gjerninger, — eller formaner det til omsorg — diakonal omsorg. Det oppmun- tres, tilskyndes og formaner til å leve det kristne liv. Man peker på, viser de troende og menighe- ten de gjerninger som ligger for- an. Og her skjelner Skriften mel-

lom de generelle, alminnelige som alltid gjentas, f.eks. du skal elske din neste som deg selv. De står ofte i slutten av hvert brev. Eller Skriften fremhever de spe- sielle formaninger: Forholdet kvinne - mann, ekteskap, bar- neoppdragelse, arbeidsliv osv. Kort sagt, den peker på en kon- kret og praktisk utfordring slik at menigheten blir bevisstgjort til konkret omsorg. At den er lys og salt i en fallen og komplisert ver- den. Menneskene trenger hjelp og veiledning.

Til slutt: Den direkte diakona- le forkynnel- se: Hvor det både forkynnes til diakoni og hvor man står i en diakonal situasjon, er nettopp de ulike kasualia: — i disse livets marginalsituasjoner, må ikke situasjonen forkludre budskapet slik at det blir reli- giøst vievann, som kaster glans over et brudepar eller gir billige garantier i en sykehusandakt el- ler sørgeandakt, — og ikke evangelium. Her må det diako- nale og diakonien komme ster- kere inn i bildet. Og i tilknytning til disse kasualia, begravelse — vigsel og dåp, må menigheten bevisstgjøres til å handle diako- nalt, dvs. ha omsorg. Det kan bare forkynnel- se gjøre.

RUNDE ÅR

AUGUST:

50 år:

Arne Grøvan, 4. august.

60 år:

Johannes Sandvik, 15. august.
Nils Tjersland, 20. august.

SEPTEMBER

60 år:

Elliot Lundeseth, 27. septem- ber.

70 år:

Trygve Jundal, 1. september.

85 år

Marius Haug, 20. september.

90 år:

Edvin Øwre, 26. september.